

אומנות הרווח

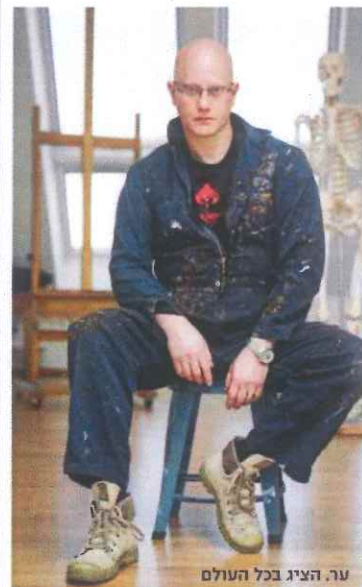
דוח מקיף על עולם האומנות מצביע על גידול בשיעור 6% במכירות ב-2018. אולם הגלריות הקטנות נדחקות לטובת הסוחרים הגדולים. אומנות היא עולם עסקי בעל שורה תחתונה אחת: רווח. מסביר הצייר אמנון דוד ער: וגם: איזו מכללה מציעה לכם פרנסה טובה ממזיקה?

08

אבי ליטל

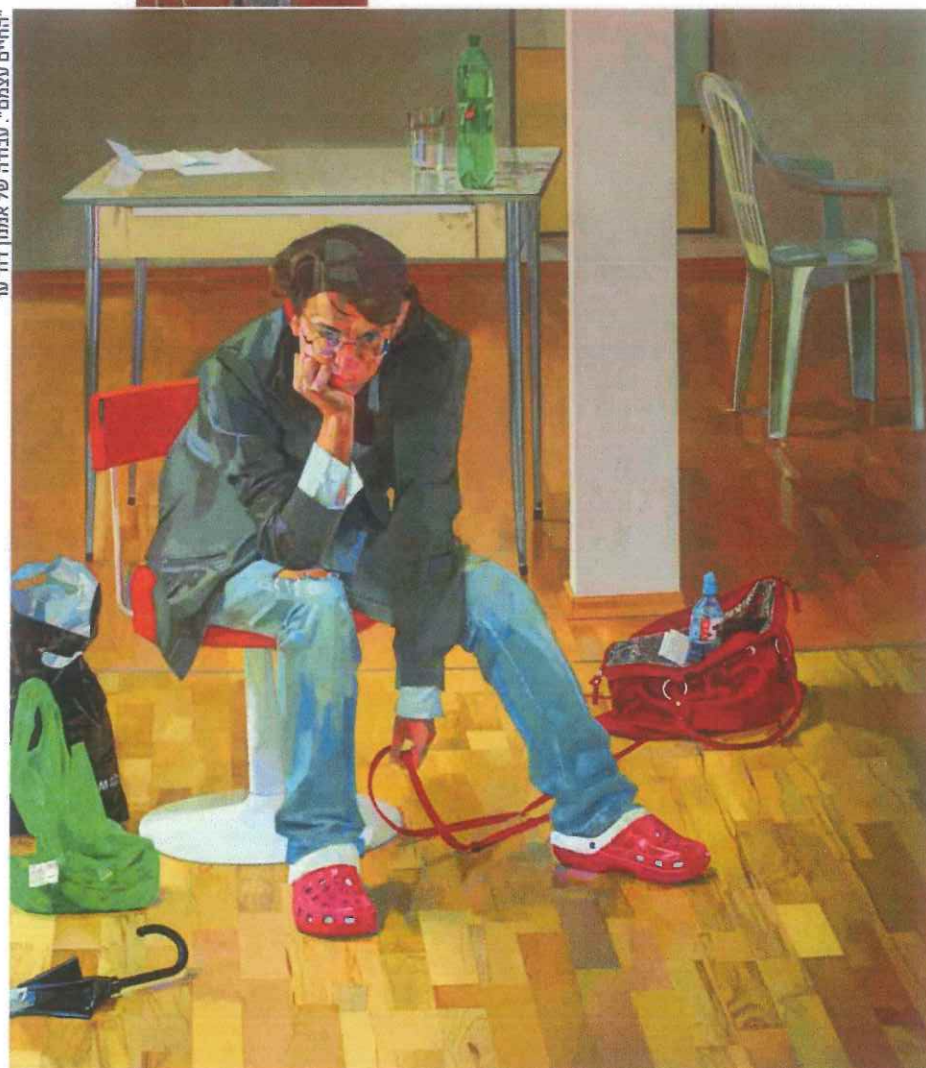
בשנת 2018 גדל שוק האומנות העולמי ב-6%, ל-67.4 מיליארד דולר במכירות - כך על פי דוח שכתבה לאחרונה הכלכלנית המוערכת ד"ר קלייר מקאנדרו. את הרווח פרסמו שניים מגופי האומנות העכשווית הנחשבים והגדולים בעולם: Art Basel ו-UBS.

סכום זה הופך את 2018 לשנה השנייה ברווחיותה בעשור האחרון. היא מפגרת רק אחרי שנת 2014 - אז הסתכמו המכירות ב-68.2 מיליארד דולר. למרות הנתונים המלמדים על צמיחה, נראה כי פחות ופחות יריים נהנות ממנה. לפי הדוח - וכן לפי דברים שפרסמה הפלטפורמה המקוונת לאומנות Artzy -

צילום: thomas lewandowski

ער. הציג בכל העולם

החיים עצמם. עבודה של אמנון דוד ער

אומנות היא עולם עסקי בעל שורה תחתונה אחת: רווח

אומנם דוח מקיף על שוק האומנות העולמי הצביע על גידול של 6% במכירות ב-2018, אך הגלריות הקטנות נדחקות לטובת הסוחרים הגדולים. "כבהרבה תחומי עסק", מסביר הצייר הישראלי הפועל בברלין אמנון דוד ער, "הגופים הגדולים והחזקים דוחקים את רגליהם של העסקים הקטנים, שבהרבה מקרים דווקא מסמנים מגמה של חדשנות"

57% מהסוחרים ראו בשנה שעברה כיצד המכירות שלהם יורדות. מדובר בהמשך ישיר של מגמה הנמשכת לאורך העשור האחרון, שבמסגרתה טף כל המכירות עלו ב-9%, אולם כמות היצירות שנמכרו ירדה ב-9%.

ב-2018, פחות מ-5% מסוחרים האומנות היו אחראים ל-50% מהמכירות בתחום. סוחרים שסך עסקאותיהם עמד על רבע מיליון דולר, וכאלה שסך עסקאותיהם עמד על בין 250 ל-500 אלף דולר, ראו ירידות במכירות בשיעור של 18% ו-4% (בהתאמה). לעומתם, סוחרים במחזוריים הגבוהים ביותר באותו מחזור שנתי - כלומר כאלה שסך עסקאותיהם עומד על 10 עד 50 מיליון דולר, או על יותר מ-50 מיליון דולר - נהנו מעלייה במכירות בשיעור 17% ו-7% (בהתאמה).

"אני מופתע מהנתונים ברוח", אומר הצייר אמנון דוד ער, החי ופועל בברלין בחמש השנים האחרונות. "אחת התפיסות הרווחות גורסת שעולם האומנות עסוק בחיפוש תמידי אחר חדשנות הן בפן היצירתי הן בפן העסקי. אבל אם נתבונן

68198347-6	25/04/2019	מעריב השבוע - עסקים	עמוד 9	2/2	11.11x31.21
חיים שי - 51740					

ו'נקטפים' מידה", היא הסבירה. משמעות הדבר היא כי בניגוד להשקעות המוקדמות בעולם העסקים, רק לעתים נדירות רואות גלריות אלו החזרה ניכרת על ההשקעה שלהן. "ההבנה הזו, באיזו עמדה מסוכנת נתונות חלקן, באמת מכה בנו ומחלחלת פנימה", אומרת מקאנדרו. עמדה זו גם עוזרת להסביר את הירידה בפתיחת גלריות חדשות בעשר השנים האחרונות, היא מוסיפה. משנת 2008 ועד 2019 צנח מספר הגלריות החדשות שנפתחו מדי שנה ב-86% - כך על פי הדוח שכתבה. "כבהרה תחומי עסק, הגופים הגדולים והחזקים דוחקים את רגליהם של העסקים הקטנים, שבהרה מקרים דווקא מסמנים מגמה של חדשנות", מסכים ער, שעבודותיו מיוצגות

הנתונים מדברים בעד עצמם: בשנה החולפת, פחות מ-5% מסוחרים האומנות היו אחראים ל-50% מהמכירות

באוספים החשובים לן לבטניק וסר רונלד כהן, ובמיטב הירידים (נורדארט, המבורג ביאנל, ראליסמוס אמסטרדם, ארמורי שואו בניו יורק, ארט מונאקו ועוד).

"בארץ, כמובן, כל השדה צר בהרבה", הוא מוסיף, "אף שהוא גדל בהתמדה, מעטים הם האספנים היכולים להשקיע סכומים שיגרדו את התחתית של מקביליהם הגדולים בחו"ל. מצד שני, השוק בארץ - ברומה לשוק המסעדות - מתאפיין בשנים האחרונות בדינמיות גדולה יותר. "דוגמה למגמה חדשנית שספק אם הייתה מקבלת פתחון פה דומה בשווקים בחו"ל היא תערוכת זוכי הפרס ע"ש חיים שיף במוזיאון תל אביב לאומנות: החלל הגדול במוזיאון מוקדש לה. עד לפני כעשור, איש לא היה מעלה על דעתו שדבר כזה יוכל להתקיים".

בנתונים נראה בנקל שמדובר בעולם עסקי לכל דבר - השורה התחתונה בו, כבכל עסק אחד, היא פרווחים. בעשור שחלף קיבע ער את מעמדו כאחד האומנים המוערכים. הוא הציג בשורה של תערוכות בארץ (מוזיאון תל אביב, מוזיאון רמת גן ועוד) ובחו"ל (פורום גלרי ניו יורק, וויליאמס באמסטרדם, מדיצ'י גלרי וקייב גלרי בלונדון ועוד). ער היה הראשון שזכה בפרס שיף היוקרתי, והוא מציג כעת במוזיאון תל אביב בתערוכה קבוצתית לצד עשרת הזוכים האחרים בפרס זה לאומנות פיגורטיבית-ריאליסטית.

"אומנם הגלריסטים והמוזיאונים קובעים אופנות", הוא מוסיף, "אבל הם גם עלולים להישאר מאחור בכל שינוי של מגמה או אופנה. לכן, באופן שעשוי להיחשב למפתיע, שוק האומנות העולמי נוטה לקבל עליו רק סיכונים מחושבים מאוד, ובסך הכל הוא מראה שמרנות מסוימת - הגטייה לקדם אומנות שכבר הוכחה כרווחית, ובמסגרות שכבר הוכיחו את עצמן. גם במכירות פומביות, את המחירים הגבוהים ביותר ישיגו כמעט תמיד האומנים המבוססים ביותר, שכבר הרוויחו את מקומם בפנתיאון של תולדות האומנות".

"הרבה אנשים הצליחו לא רע בכלל בשנת 2018", הוסיפה מקאנדרו. "אולם הייתה גם תחושה של 'תודה לאל שעברנו את זה. מה הדבר הכא שיעומד לקרות?'". ייתכן כי תחושת השבריריות, בעיקר בקרב הגלריות הקטנות יותר, עומעמה במקצת בשל האמון שחלו בכמה אומנים שיודעים למכור.

על פי הדוח שפורסם, בקרב הגלריות העובדות רק בשוק העיקרי, 63% מכל המכירות שלהן נבעו ממכירה של שלושת האומנים הפופולריים ביותר של כל גלריה; בממוצע, אומן אחד היה אחראי ללא פחות מ-42% מערך המכירות של אותה שנה בגלריות אלו. אומנים מבוקשים אלו לרוב נחטפים על ידי סוחרים גדולים יותר, עובדה שתרמה לדינמיקה של מה שמכונה "כלכלת כוכב בעולם האומנות", כפי שציינה מקאנדרו בעבר ב-"Artsy". גלריות קטנות יותר משקיעות כל כך הרבה מאמץ, זמן וכסף באומנים בתחילת דרכם, ואז הם מבשילים

צילום: ויטורס

